

# Kennedy Van der Laan

Stichting Reclame Code  
t.a.v. Reclame Code Commissie  
Postbus 75684  
1070 AR Amsterdam

uw ref.

tel. direct (secre.)

(020) 5506 843

onze ref.

fax direct

36583/JBR/631827/2

(020) 5506 943

datum

e-mail

6 januari 2010

Jens.van.den.Brink@kvdl.nl

**inzake: klacht advertentie Trafigura 30 september 2009**

**Stichting GREENPEACE NEDERLAND**, gevestigd te Amsterdam,  
klaagster,

advocaat: mr. J.P. van den Brink en mr. S.C. van Loon

dient een klacht in naar aanleiding van een reclame door:

de besloten vennootschap **TRAFIGURA BEHEER B.V.**, gevestigd te Amsterdam, en de  
vennootschap naar buitenlands recht **TRAFIGURA LIMITED**, gevestigd in het Verenigd  
Koninkrijk;  
verweersters

---

*Op alle door of namens Kennedy Van der Laan N.V. gesloten  
overeenkomsten waarbij zij werkzaamheden dient te verrichten zijn haar  
algemene voorwaarden van toepassing, welke - onder andere - de op de  
ommezijde afgedrukte beperking van de aansprakelijkheid bevatten.*

*All agreements entered into by or on behalf of Kennedy Van der Laan N.V.  
pursuant to which it shall perform services shall be subject to its general  
terms and conditions, which contain - inter alia - the limitation of  
liability printed on the back of this document.*

Haarlemmerweg 333, 1051 LH Amsterdam  
Postbus 58188, 1040 HD Amsterdam  
t. +31 (0)20 5506 666, f. +31 (0)20 5506 777  
e. [info@kvdl.nl](mailto:info@kvdl.nl), [www.kennedyvanderlaan.nl](http://www.kennedyvanderlaan.nl)

*advocatuur ING-Bank 65 33 79 773 t.n.v. Stichting Beheer  
Derdengelden Kennedy Van der Laan Advocatuur  
notariaat ING-Bank 69 62 10 053 t.n.v. Derdengelden  
Kennedy Van der Laan Notariaat*

## Inleiding

1. Trafigura Beheer B.V. is een multinational die zich bezig houdt met de handel in aardolie, mineralen en andere grondstoffen. Trafigura Beheer B.V. is actief in 42 verschillende landen, en heeft haar statutaire zetel in Amsterdam. Trafigura Beheer B.V. had in 2008 een jaaromzet van ruim 73 miljard US dollar. Trafigura Limited is een dochteronderneming van Trafigura Beheer B.V., gevestigd in het Verenigd Koninkrijk. Trafigura Beheer B.V. en Trafigura Ltd. worden hierna ook gezamenlijk "Trafigura" genoemd.
2. Stichting Greenpeace Nederland (hierna: Greenpeace) is de Nederlandse afdeling van de bekende milieuorganisatie Greenpeace. Greenpeace is een onafhankelijke, niet-commerciële organisatie die wereldwijd opkomt voor milieubelangen.
3. Op woensdag 30 september 2009 stond in een aantal landelijke dagbladen, waaronder in ieder geval De Volkskrant, De Telegraaf en het Parool een advertentie (hierna: de Advertentie) ter grootte van een halve pagina met de volgende tekst:



### **Scheepsafval van de Probo Koala kon geen dodelijk of ander ernstig letsel veroorzaken – zo bevestigt High Court in Londen**

30 september 2009

Afgelopen woensdag, 23 september, heeft het High Court in Londen de schikking bekrachtigd die werd getroffen tussen Trafigura en ongeveer 30.000 inwoners van Ivoorkust.

Dit betekent dat zowel de rechter als de advocaten van de eisers hebben ingestemd met het standpunt van Trafigura dat het scheepsafval van de Probo Koala geen dodelijk of ernstig letsel heeft kunnen veroorzaken. Zij verklaarden eenduidig dat het afval hoogstens een aantal kortstondige, griepachtige symptomen en benauwdheid kon veroorzaken.

Deze conclusie, opgenomen in een Gezamenlijke Verklaring, volgt op grondige analyse van 20 onafhankelijke deskundigen. Dit is veruit het meest volledige onderzoek naar de gebeurtenissen rond het afval van de Probo Koala in Ivoorkust in augustus 2006. De deskundigen hebben een wettelijke verplichting jegens het Hof om naar beste kunnen te rapporteren. Tijdens de behandeling van de Gezamenlijke Verklaring in de rechtbank, bevestigde rechter MacDuff:

*„Op basis van de (proces-) stukken weet ik dat de deskundigen zeer duidelijk zijn geweest over het feit dat het afval het soort symptomen en ziektes die er in diverse media aan werden toegeschreven niet heeft kunnen veroorzaken. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik op basis van de processtukken de Gezamenlijke Verklaring 100 procent waarheidsgetrouw acht”.*

Trafigura betreurt dat de berichtgeving over de zaak te vaak is ontwaard in een "trial by media" en heeft de media hier voortdurend op gewezen. De onderneming heeft van meet af aan verklaard dat ernstige aantasting van de gezondheid niet veroorzaakt kon worden door het afval van de Probo Koala. Na alle onjuiste berichtgeving terzake is Trafigura dan ook verheugd dat de rechter dit standpunt heeft bevestigd.

Trafigura betaalt omgerekend 1.140 euro per eiser. Dit betekent niet dat zij daarmee aansprakelijkheid erkent. Niettemin betreurt Trafigura de overlast en beroering die het voorval met de Probo Koala teweeg hebben gebracht bij de lokale bevolking. Trafigura streeft altijd naar een goede invulling van haar economische en maatschappelijke betrokkenheid bij de West-Afrikaanse regio. Deze schikking is volledig in lijn met deze visie.

Voor meer informatie [www.trafigura.com](http://www.trafigura.com)

Trafigura is een vooraanstaande internationale handelsonderneming, gespecialiseerd in olie, mineralen en metalen. De onderneming heeft 60 kantoren in 42 landen en hoofdkantoren in Amsterdam, Londen en Luzern. Trafigura's belangrijkste handelsactiviteiten bestaan uit levering en transport van ruwe olie, olieproducten, metalen (waaronder koper, lood, zink en aluminium), metaalertsen en concentraten.

Een kopie van de advertentie uit De Volkskrant van 30 september 2009 is bij deze klacht gevoegd als **bijlage 1**.

4. De Advertentie is misleidend in de zin van artikel 8 van de Nederlandse Reclame Code (hierna: 'NRC') op de volgende punten:
- a. Ten onrechte wordt gesuggereerd dat er een rechterlijk oordeel is geveld in de Engelse procedure tussen de Ivoriaanse slachtoffers en Trafigura;
  - b. Ten onrechte wordt gesuggereerd dat rechter MacDuff heeft gezegd dat het afval van de Probo Koala geen dodelijk of ander letsel heeft kunnen veroorzaken;
  - c. De Advertentie spreekt ten onrechte over het dumpen van *scheepsafval*.
  - d. Ten onrechte wordt gesuggereerd dat Trafigura nu geheel is vrijgepleit van ieder niet integer handelen in de Probo Koala affaire en dat Trafigura het slachtoffer is geworden van een 'trial by media'. Trafigura heeft zich wel degelijk misdragen:
    - Trafigura wast uit winstoogpunt met een experimenteel proces inferieure ruwe olie, wetende dat daarbij gevaarlijk en giftig afval ontstaat.
    - In kennelijke pogingen het afval zo goedkoop mogelijk te laten verwerken, en zonder daarbij oog te hebben voor mens en milieu, liegt Trafigura herhaaldelijk over de aard van het afval wanneer zij dat in verschillende havens ter verwerking aanbiedt. Trafigura doet het afval voor als gewoon scheepsafval, ontstaan bij het schoonmaken van de scheepsruimen.
    - Trafigura geeft het afval vervolgens af aan het kleine Ivoriaanse bedrijfje Tommy, zonder zich daarbij te verzekeren dat dit gevaarlijke afval correct en veilig wordt verwerkt. Tommy dumpt het afval op een open stortplaats. Door de prijs die Tommy vraagt en de handgeschreven offerte waarin staat dat het afval wordt "discharged", dat wil zeggen gestort en niet verwerkt of verbrand (wat bij gevaarlijk afval de enige opties zijn), op "Akwedo", een stortplaats in een dichtbevolkte wijk van Abidjan, volgt dat Trafigura wist ofwel had moeten weten dat de kans groot was dat het afval niet op een juiste manier zou worden verwerkt.
    - Om haar straatje schoon te vegen vraagt Trafigura Tommy na de dump van het afval een valse factuur op te maken, met een prijs die meer in lijn is met het bedrag dat in Nederland voor correcte verwerking werd gerekend. Dit kennelijk om het bij de autoriteiten in Amsterdam te doen voorkomen alsof Trafigura in Ivoorkust een bedrag heeft betaald dat zou volstaan voor zorgvuldige verwerking van het afval.
  - e. Ten onrechte vermeldt de Advertentie dat Trafigura naar een goede invulling streeft van haar economische en maatschappelijke betrokkenheid in de West-Afrikaanse regio;

- f. De Advertentie suggereert ten onrechte dat 20 onafhankelijke deskundigen hebben geconcludeerd dat het afval van de Probo Koala geen dodelijk of ander letsel heeft kunnen veroorzaken;

Deze punten zullen hierna worden toegelicht. Eerst wordt uitgelegd waarom de Advertentie reclame in de zin van de NRC is.

### **Reclame**

4. De Advertentie is een reclame-uiting in de zin van artikel 1 van de NRC. Hoewel het geen reclame betreft voor een specifiek product van Trafigura, beoogt Trafigura met de Advertentie mogelijke bezwaren bij de consument jegens haar producten en diensten weg te nemen en de consument ervan te overtuigen dat zij een bonafide onderneming is met integere motieven. Dat de consument in de enge zin des woords niet direct producten van Trafigura afneemt, doet daarbij niet ter zake: ook de zakelijke ontvanger wordt als consument beschouwd (artikel 18 NRC). De Advertentie heeft dus als doel het imago van Trafigura bij de consument te verbeteren. Uitingen die zich richten op (de verbetering van) het imago van de adverteerder zijn promotioneel van aard en daarmee per definitie reclame-uitingen, aldus oordeelde de Reclame Code Commissie ('RCC') inzake [www.varkensinzicht.nl](http://www.varkensinzicht.nl). Daar werd een uiting die gericht was op de verbetering van het imago van de varkenshouderij aangemerkt als promotioneel en derhalve als reclame.<sup>1</sup>
5. Naast het bevorderen van haar imago prijst Trafigura indirect met de Advertentie ook haar producten en diensten aan. Ook in dat opzicht moet de Advertentie worden beschouwd als reclame. Zie in dit verband bijvoorbeeld de uitspraken van de RCC inzake 'Bontfeiten' en inzake een uiting van Philip Morris B.V, waar de RCC oordeelde dat informatie over pelsdierenhouderijen respectievelijk de ontwikkeling van minder schadelijke tabaksproducten te beschouwen was als een uiting waarin door de adverteerder diensten worden aangeprezen dan wel denkbeelden worden gepropageerd, en daarmee reclame was in de zin van artikel 1 RCC.<sup>2</sup>
6. Daar komt bij dat de Advertentie verwijst naar de website van Trafigura, [www.trafigura.com](http://www.trafigura.com), waar de diensten en activiteiten van Trafigura uitgebreid op worden vermeld en aangeprezen. Ook vermeldt de Advertentie:

---

<sup>1</sup> Oordeel van de RCC van 21 mei 2007 (nr. 07.0234; inzake [www.varkensinzicht.nl](http://www.varkensinzicht.nl)).

<sup>2</sup> Oordeel van de RCC van 15 maart 2005 (nr. 05.0030; inzake 'Bontfeiten?'); oordeel van de RCC van 15 juni 2004 (nr. 04.0161; inzake Philip Morris Holland B.V.).

*Trafigura is een vooraanstaande internationale handelsonderneming, gespecialiseerd in olie, mineralen en metalen. De onderneming heeft 60 kantoren in 42 landen en hoofdkantoren in Amsterdam, Londen en Luzern. Trafigura's belangrijkste handelsactiviteiten bestaan uit levering en transport van ruwe olie, olieproducten, metalen (waaronder koper, lood, zink en aluminium), metaalertsen en concentraten'*

Dit is (eveneens) te beschouwen als een openbare aanprijzing.

7. Gezien het bovenstaande is de Advertentie niet louter informatief, maar heeft zij evident een wervend doel. Zij is promotioneel van aard, aanprijzend en is bedoeld om een breed publiek te bereiken.<sup>3</sup> Daarmee is zij te beschouwen als reclame in de zin van artikel 1 NRC.

### **Feitelijke context**

8. Nu is vastgesteld dat de Advertentie reclame betreft in de zin van artikel 1 van de NRC, wordt toegelicht waarom de Advertentie misleidend is. Op grond van artikel 8.1 van de NRC wordt bij de beoordeling of een reclame misleidend is gelet op al haar kenmerken en omstandigheden, alsmede op de feitelijke context. Die feitelijke context wordt daarom eerst uiteen gezet.

### **Wassen lage kwaliteit ruwe olie leidt tot verhandelbare olie en giftig afval**

9. In 2006 werd in Abidjan, de commerciële hoofdstad van Ivoorkust, op illegale wijze een grote hoeveelheid gevaarlijk afval gedumpt. Dit afval was afkomstig van het schip *Probo Koala*, dat was gecharterd door Trafigura Limited. Trafigura was tevens verantwoordelijk voor het ontstaan van het afval. Door op zee grote hoeveelheden coker naphta, bewerkte ruwe olie met giftige bestanddelen, te 'wassen' met natrium hydroxide (ook wel 'caustic soda' genoemd) verkreeg Trafigura een verhandelbaar olieproduct van betere kwaliteit. Daarbij ontstaat echter een ernstig verontreinigd bijproduct. Dit afval bevat schadelijke chemische bestanddelen, waaronder het giftige waterstofsulfide, mercaptan en fenolen. Dit proces is echter veel goedkoper dan een 'normaal' raffinaderijproces op de vaste wal, dat MEROX heet (MERcaptan OXidatie), waarbij dit giftige afval niet ontstaat door na toevoeging van 'caustic soda' een additionele oxidatie stap te doorlopen.
10. Trafigura was zich ervan bewust dat het een omstreden en experimentele chemische bewerking betrof, waar giftig afval als bijproduct zou ontstaan. In het als **bijlage 2** overgelegde interne memo van Trafigura d.d. 28 december 2005, onder meer gericht aan Trafigura directeur Dauphin, staat onder meer: "*Caustic washes are banned by most countries due to*

---

<sup>3</sup> Zie ook het oordeel van de RCC van 10 november 2009 (nr. 09.00611, inzake Kucharek tegen Kuijpers), waar werd geoordeeld dat visitekaartjes reclame in de zin van de NRC zijn.

*the hazardous nature of the waste (mercaptans, phenols, smell) and suppliers of caustic are unwilling to dispose of the waste since there are not many facilities remaining in the market... Under EU law you are no longer allowed to transport such waste across EU borders.*”. In een andere interne e-mailreeks omschrijft Naeem Ahmed van Trafigura het afval dat ontstaat bij dit proces als “*toxic caustic*”. Oftewel, een giftige bijtende substantie (**bijlage 3**, e-mail 27 december 2005, 19:29 uur).

11. Trafigura zette door omdat zij verwachtte hier veel winst mee te maken, zo blijkt uit interne correspondentie: “*this is as cheap as anyone can imagine and should make serious dollars*” (bijlage 3: interne e-mail Trafigura d.d. 27 december 2005 16:54 uur). “*We will make it happen. PMI showing us more barrels Super Cheap now*” (bijlage 3, email McNichol aan Trafigura directeur Dauphin, d.d. 27 december 2005, 23:24 uur). Het Mexicaanse PMI bood Trafigura de coker naphta aan die Trafigura zou wassen. En: “*Graham has worries that it will all turn black. Me and Leon want it cos each cargo should make 7m!! [7 miljoen]*” (bijlage 3, email McNichol aan Ahmed d.d. 28 december 2005, 9:30 uur).

#### **La Skhirra, Tunesië – chemisch wassen op land**

12. In eerste instantie schakelde Trafigura in maart 2006 het bedrijf Tankmed in om het proces uit te voeren in de Tunesische haven La Skhirra. Nadat enkele medewerkers van Tankmed onwel werden bij het uitvoeren van de werkzaamheden en in het ziekenhuis belandden, weigerde Tankmed nog langer mee te werken. Trafigura maakt kennelijk op verzoek van de Tunesische overheid een verslaglegging van de gebeurtenissen, die eerst intern wordt rondgemaild. Dit memo bevat een passage waarin een verklaring wordt gegeven voor de schadelijke geur die ontstond: “*Due to the manufacturing process of the unleaded gasoline blendstock, a proportion of Di-enes are present. These chemicals are known for causing stability problems in oil products, and are the likely cause of the noxious odours being produced in the sump tank.*” Op verzoek van Naeem Ahmed van Trafigura wordt deze belastende passage weer geschraapt (**bijlage 4**: rapport “Odour Investigation – La Skhirra” plus e-mails van Ahmed en Foster d.d. 24 maart 2006).

#### **Chemisch wassen op volle zee aan boord van de Probo Koala**

13. Omdat geen enkel ander bedrijf ter wereld de experimentele chemische bewerking aandurfde, besloot Trafigura vervolgens het proces zelf te voltrekken op volle zee. Uit interne Trafigura mails volgt dat dan wordt voorgesteld hiervoor een schip te gebruiken dat bijna naar de schroot gaat: “*Does it make any sense to take on t/c [time charter] a vessel that is about to be scrapped for something like \$5k a day (or am I dreaming) and park somewhere in WAF [West Africa] in order to carry out some of the caustic washings over there? I don't know how we dispose of the slops and I don't imply we would dump them, but for sure there must be some way to pay someone to take them.*” (**bijlage 5**: interne e-mailwisseling Trafigura 10 t/m 13 maart 2006, zie e-mail 10 maart 2006, 23:05 uur). Dan wordt erop gewezen dat “*that implies ... you do not care if she sinks*” (bijlage 5, email 13

maart 2006, 9:15 uur). En later: “*we need dogs. And cheap ones too*” (bijlage 5, email 13 maart 2006, 14:31 uur). Gekozen wordt uiteindelijk voor de Probo Koala, een schip dat sinds oktober 2004 gecharterd werd door Trafigura Ltd. Het proces wordt vervolgens uitgevoerd in april t/m juni 2006 op volle zee, voor de kust van Malta en Gibraltar.

### **La Skhirra, Tunesië – verwerking afval Probo Koala**

14. Na het wassen van een eerste lading coker naphta zocht Trafigura manieren om het ontstane afval kwijt te raken. Trafigura probeerde dat opnieuw in La Skhirra. Opmerkelijk genoeg instrueert Trafigura (Gampierakis) de kapitein van de Probo Koala per email de ware aard van het afval achter te houden voor de Tunesiërs:

‘KINDLY DO NOT, REPEAT DO NOT DISCLOSE THE PRESENCE OF THE MATERIAL TO ANYONE AT LASKHIRA AND MERELY DECLARE IT AS TANK WASHINGS’ (bijlage 6, e-mail d.d. 15 april 2006).

Daarop antwoordt de kapitein “...*well noted*”. Dit terwijl uit het als bijlage 2 overgelegde memo blijkt dat Trafigura intern had gewezen op de “*hazardous nature*” van de afvalstoffen en de “*toxic caustic*” in het afval (bijlage 3). Trafigura was er bovendien van op de hoogte dat er maar weinig faciliteiten op de wereld waren die dit afval konden verwerken. Kennelijk probeerde Trafigura door te liegen over de aard van het afval, en te doen alsof het om standaard afval zou gaan ontstaan bij het wassen van de tanks, het in Tunesië te laten verwerken, wetende dat wanneer de ware aard van het afval zou blijken, dit ofwel niet verwerkt kon worden (zeker gezien de ervaring die hier al mee bestond in La Skhirra), ofwel alleen tegen zeer hoge prijs.

15. Of het Trafigura gelukt is een deel van het afval kwijt te raken in La Skhirra is onbekend. Duidelijk is in ieder geval dat er afval van de Probo Koala resteert. Daarop wordt een interne e-mail gestuurd, onder meer gericht aan Trafigura directeur Dauphin met de boodschap dat e.e.a. urgent wordt en het afval ergens terecht moet to “*avoid choking on this stuff.*” (interne e-mails Trafigura 18 t/m 26 april 2006, bijlage 7).

### **Aanbieden afval in Amsterdam**

16. In juni 2006 had Trafigura in totaal drie ladingen coker naphta chemisch laten wassen op de Probo Koala en bleef er ruim 500 m<sup>3</sup> afval over in de slop tanks van het schip. Onduidelijk in welke havens Trafigura vervolgens geprobeerd heeft het afval te lossen. Vast staat dat Trafigura de *Probo Koala* uiteindelijk naar Amsterdam stuurde, in een poging daar de helft van het afval kwijt te raken. Daartoe benaderde zij het bedrijf Amsterdam Port Service (“APS”). Weer houdt Trafigura de ware aard van het afval achter. Trafigura berichtte APS dat de lading van de *Probo Koala* bestond uit “*Gasoline Slops (majority is water, gasoline, caustic soda)*” (bijlage 8:

e-mail Trafigura aan APS d.d. 20 juni 2006). BMA, de lokale shipping agent van Trafigura, geeft vervolgens bij de aanmelding van het schip bij de Amsterdamse havenautoriteiten op 30 juni 2006 aan dat het gaat om Marpol<sup>4</sup> Annex I 554 m<sup>3</sup> slops met omschrijving “*waswater gasoline/caustic soda*” (**bijlage 9**, bijlagen bij ‘intake’ *Probo Koala*: Voorbericht van aankomst en Aangifte gevaarlijke stoffen). MARPOL Annex I afval is gedefinieerd als oliehoudend waswater. Trafigura deed het dus voorkomen alsof het ging om gewoon scheepsafval.

17. Nadat APS op 2 juli 2006 de helft van het afval van de *Probo Koala* had overgepompt in de sloptanks van haar schip de *Main 7*, ontstonden er stankklachten. Daarop vermoedde APS dat de lading wel eens andere bestanddelen zou kunnen bevatten dan Trafigura had aangegeven. APS nam monsters van het afval, en concludeerde dat de lading niet binnen haar acceptatienormen lag. Er werd een zeer hoog COD (Chemical Oxygen Demand) gehalte vastgesteld van 500.000 mg/l (**bijlage 10**, e-mail 3 juli 2006 van BMA aan Trafigura) terwijl APS in haar offertes aan Trafigura van 20 juni op basis van door Trafigura verstrekte informatie uit was gegaan van een COD gehalte van lager dan 2.000 mg/l (**bijlage 11**, twee offertes APS d.d. 20 juni 2006, één offerte voor overpompen in een boot van APS en één voor overpompen in installaties van APS). COD is een maat voor de hoeveelheid zuurstof die nodig is om chemische verontreiniging af te breken.
18. Ook werd door APS medewerkers hoge concentraties zwavelwaterstof vastgesteld (**bijlage 12**: NFI rapport pp. 4 en 34). Daarop verhoogde APS haar prijs voor het verwerken van het afval van 20 euro per kubieke meter naar 1000 Euro per kubieke meter (bijlage 10). De volgende dag, 3 juli 2006, werden ook de autoriteiten gealarmeerd, waarop een milieu-inspecteur van de Amsterdamse gemeente APS gelastte haar installaties stil te leggen.
19. Nadat APS de werkelijke aard van het afval had ontdekt, concludeerde APS dat verwerking alleen in Rotterdam kon gebeuren, waar wel de juiste faciliteiten bestonden om dit soort materiaal verantwoord te verwerken, en voor een veel hogere prijs. Trafigura weigerde de hogere prijs te betalen, liet het reeds overgenomen afval weer terugpompen naar de *Probo Koala* en ging op zoek naar een locatie waar het afval goedkoper geloosd kon worden.

### **Estland en Lagos, Nigeria**

20. Hoewel bij Trafigura bekend was dat het afval zodanig giftig was dat het niet over EU-grenzen vervoerd mocht worden (zie bijlage 2: intern memo Trafigura), kreeg de *Probo Koala* orders om door te varen naar Estland, en daarna naar Afrika, waar ze in eerste instantie Nigeria aandeed. Als **bijlage 13** wordt een interne e-mailreeks overgelegd d.d. 10 t/m 16 augustus 2006 waarin dit wordt beschreven. Trafigura slaagde er in de Nigeriaanse havenstad

---

<sup>4</sup> MARPOL = International Convention for the Prevention of Pollution From Ships.



Lagos wel in een bedrijf te vinden dat het afval wilde lossen. Toen dit bedrijf voorstelde het afval in een open schuit over te pompen, protesteerde de kapitein. Mogelijk was hij bevreesd dat dan de werkelijke samenstelling van het aangeboden afval aan het licht zou komen en mensen, als eerder in Tunesië gebeurde, onwel zouden worden als gevolg van blootstelling aan het giftige afval.

21. In de e-mail correspondentie wordt dit voorval genoemd als illustratie dat “*Lagos do not have proper de-slopping facilities?*” (e-mail 10 augustus 2006, 2:01 pm, bijlage 9). Ondanks die waarschuwing volgt uit de correspondentie dat Trafigura daarop kennelijk plannen maakte het afval buiten de Nigeriaanse territoriale wateren op open zee, of (zo luidt de laatste instructie in de email van 16 augustus, 10:18, kennelijk na overleg met Trafigura directeur Claude Dauphin – CD) in de havenstad Lomé in het nabijgelegen Togo over te laden op een ander schip en met dat schip terug te varen naar Nigeria om hetzelfde afval daar onder een andere naam weer aan te bieden.

#### **Dump afval in Abidjan, Ivoorkust**

22. Kennelijk wordt dat plan niet uitgevoerd, want de *Probo Koala* komt in augustus 2006 uiteindelijk terecht in de haven van Abidjan, Ivoorkust. Daar schakelt Trafigura het net opgerichte bedrijfje Compagnie Tommy in, dat het afval van de *Probo Koala* voor een zeer lage prijs (35 US dollar per kubieke meter) van Trafigura afneemt, zo blijkt uit de handgeschreven brief van 18 augustus 2006 van Tommy aan Trafigura, ter bevestiging van de opdracht (**bijlage 14**). Tommy dumpst het afval vervolgens op 19 en 20 augustus 2006 met vrachtwagens op en rond Akouedo, een vuilnisbelt in Abidjan, en een gebied waar ook mensen wonen. In Akouedo braken na de dump van 5 vrachtwagenladingen protesten uit vanwege de stank. Daarop werden de resterende 9 vrachtwagenladingen afval op 13 andere willekeurige plekken in en rond Abidjan gedumpt. Zie **bijlage 15** voor een kaart met de dumpplekken.

#### **Gevolgen en verantwoordelijkheid dumpen afval**

23. Nog afgezien van de consequenties die deze dumping heeft voor het milieu, zijn de gevolgen voor de volksgezondheid volgens officiële gegevens van de Ivoiriaanse overheid vergaand. Volgens het Ivoiriaanse Ministerie van Economische zaken, dat de verdeling van de schadeloosstellingen afhandelt, zijn 16 mensen overleden als gevolg van blootstelling aan het afval (**bijlage 16**). De Verenigde Naties hebben de Probo Koala affaire ook onderzocht. Het rapport van de VN spreekt over 15 doden en meldt dat 69 mensen opgenomen zijn in ziekenhuizen en meer dan 108.000 mensen medische hulp zochten (**bijlage 17**: addendum bij rapport Verenigde Naties, § 31).

24. Trafigura ontkent dat zij verantwoordelijk is voor het dumpen van het afval en is van mening dat Tommy de enige schuldige is. Trafigura stelt dat zij niet wist dan wel kon vermoeden dat het bedrijfje Compagnie Tommy het afval eenvoudigweg zou dumpen in plaats van op een verantwoorde manier te verwerken. Tommy had immers de benodigde licentie voor het verwerken van het afval en had ook toegezegd dat het verwerkt zou worden op een plek “*properly prepared to receive any type of chemical product*”. Hierop wordt verderop in deze klacht nader ingegaan.
25. Trafigura ontkent eveneens dat er een verband bestaat tussen de dump van het afval en gezondheidsklachten van inwoners van Abidjan. Niettemin staat vast dat de bestanddelen van het afval ernstige gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken. Dit blijkt onder meer uit een studie die kort na de dumping in opdracht van Trafigura zelf is uitgevoerd (**bijlage 18**; Minton, Terharne & Davies report, september 2006, § 9.1 en verder). Een rapport dat Trafigura geheim houdt, maar later toch naar buiten komt. Het onderzoeksbureau dat de studie uitvoert concludeert:

*‘the most severe symptoms are likely to be experienced by those living and working at or near the dump sites who may come into direct contact with the liquid slops residues and high concentrations of gas. For these people, **the possible consequences are burns to the skin, eyes and lungs, vomiting, diarrhea, loss of consciousness and death*** (§ 5.1) [vetgedrukt, advocaat]

Ruim drie jaar later neemt een medewerker van het betreffende onderzoeksbureau via een verklaring op website van Trafigura afstand van de conclusies uit het onderzoek en noemt het rapport ‘preliminair’ (**bijlage 19**: verklaring John Minton).

26. Uit e-mail correspondentie lijkt te volgen dat Trafigura het betreffende onderzoeksbureau in oktober 2006 als inspecteurs heeft ingehuurd bij het afleveren van vergelijkbaar giftig afval dat naar een opslagtank in Slovag (Noorwegen) gebracht werd met het schip de Probo Emu (zie **bijlage 20**, emailbericht Trafigura aan Vesttank d.d. 7 oktober 2006). Deze opslagtank explodeerde in mei 2007, waarna inwoners uit een nabij gelegen dorp onwel werden en last kregen van gezondheidsklachten. Over deze kwestie loopt momenteel een strafzaak in Noorwegen. Het bewuste onderzoeksbureau lijkt derhalve inmiddels zelf ook bij de affaire betrokken te zijn, zodat het de vraag is of haar ‘herstelbericht’ van 2009 voldoende objectief is.

### **Schikking Trafigura-Ivoorkust**

27. De Ivoriaanse overheid stelt Trafigura aansprakelijk voor de schade en start civiele procedures tegen het bedrijf. In september 2006 zet Ivoorkust Trafigura topmannen Dauphin en Valentini en de heer Kablan, werkzaam bij Trafigura dochter Puma, vast en worden tegen

hen strafrechtelijke procedures in gang gezet.

28. Daarop treft Trafigura in februari 2007 een schikking met de Ivoriaanse regering, een Protocole d'Accord (**bijlage 21**, en een engelse vertaling als **bijlage 22**). Trafigura ontkent hierin iedere aansprakelijkheid, maar betaalt de Ivoriaanse regering ter finale kwijting wel een bedrag van 75 miljard franc CFA (omgerekend ongeveer 152 miljoen euro) en later een aanvullend bedrag van 7 miljoen USD. Als tegenprestatie werden de civiele procedures in Ivoorkust tegen Trafigura gestaakt. Hoewel Trafigura zelf expliciet ontkent dat met de schikking ook afspraken waren gemaakt over (het afzien van) strafrechtelijke vervolging, blijkt uit het Protocole d'Accord dat wel degelijk ook deze strafrechtelijke procedures werden geregeld. Afgesproken is dat Trafigura pas betaalt nadat een deurwaarder heeft bevestigd dat Dauphin, Valentini en Kablan in het vliegtuig op weg naar huis zitten (bijlagen 21 en 22, laatste pagina en artikel 5.1 Protocole, zie ook overwegingen 4, 6 en 12 en artikel 4.2).

#### **Overige juridische acties tegen Trafigura**

29. Met de Ivoriaanse overheid heeft Trafigura zoals gezegd een schikking bereikt. In Nederland wordt Trafigura strafrechtelijk vervolgd in verband met het incident in Amsterdam. Greenpeace heeft daarnaast het verzoek ingediend Trafigura tevens strafrechtelijk te vervolgen voor de gebeurtenissen in Ivoorkust.
30. Het Britse advocatenkantoor Leigh Day is in het Verenigd Koninkrijk een gerechtelijke procedure tegen Trafigura gestart namens ruim 30.000 Ivoriaanse slachtoffers. In deze procedure vorderde Leigh Day een schadevergoeding van ruim 100 miljoen Britse pond met als grondslag aansprakelijkheid voor letselschade. De procedure focust op aansprakelijkheid voor 'minder zwaar' letsel en niet op aansprakelijkheid voor ernstig letsel zoals overlijden. Het betreft een civielrechtelijke procedure, waarbij Leigh Day op 'no cure, no pay' basis werkte.
31. Leigh Day kondigde in dit kader op 8 november 2006 op haar website aan dat Trafigura voor het letsel van de slachtoffers voor wie Leigh Day optreedt aansprakelijk gehouden moet worden. Daarop startte Trafigura een civiele procedure tegen het advocatenkantoor voor de Engelse rechter omdat sprake zou zijn van smaad.

#### **Schikking Leigh Day – Trafigura**

32. Op 16 september 2009 wordt bekend dat Trafigura, de Ivorianen bijgestaan door Leigh Day en Leigh Day zelf een schikking hebben bereikt. De inhoud van de schikking is niet openbaar. Enkele belangrijke onderdelen ervan worden wel openbaar. Trafigura betaalt, naast de al aan de Ivoriaanse overheid betaalde 159 miljoen Euro, ongeveer 33 miljoen Euro aan de door Leigh Day vertegenwoordigde slachtoffers. Ondanks betaling van in totaal 193 miljoen

Euro, erkent Trafigura wederom geen aansprakelijkheid. Daarnaast betaalt Trafigura de advocaatkosten van Leigh Day. De hoogte van dit bedrag is niet bekend gemaakt.

Greenpeace heeft van haar bronnen begrepen dat deze advocaatkosten in de vele miljoenen ponden lopen. Opmerkelijk genoeg wordt eveneens de procedure wegens smaad tegen Leigh Day ingetrokken.

33. Partijen treden op 19 september 2009 naar buiten met een ‘Gezamenlijke Verklaring’ (**bijlage 23**). Deze verklaring meldt dat de ingeschakelde deskundigen geen verband hebben kunnen vaststellen tussen het gedumpte afval en sterfgevallen, miskramen, geboortefwijkingen, verminderd zicht of ander ernstig chronisch letsel. In de Verklaring stelt Leigh Day dat het afval van de *Probo Koala* hoogstens kortdurende symptomen zoals griepachtige verschijnselen en benauwdheid kan hebben veroorzaakt.
34. Greenpeace wijst erop dat de Gezamenlijke Verklaring het resultaat is van onderhandelingen en op geen enkele manier als objectieve waarheid kan worden gezien. Opvallend is bovendien dat Leigh Day op 2 punten een eigenbelang had om te schikken. Ten eerste werd de aanklacht tegen haar kantoor ingetrokken, een kwestie die los stond van de aansprakelijkheidszaak waarin Leigh Day optrad namens de Ivorianen. Door dit op één hoop te vegen zal ongetwijfeld de hoogte van de aan de Ivorianen toekomende vergoeding negatief zijn beïnvloed. Ten tweede werden de kosten van Leigh Day op deze manier volledig vergoed (bij verlies van de procedure zou Leigh Day niets hebben gekregen omdat op ‘no cure no pay’ basis werd gewerkt).
35. Zoals gebruikelijk bij een schikking tijdens een lopende procedure is de schikking ter bekrachtiging voorgelegd aan de behandelend rechter van het Londense High Court, Justice MacDuff. De schikking wordt daarmee makkelijker afdwingbaar in geval van wanprestatie van één der partijen.

### **Misleiding**

36. Hieronder wordt uiteengezet op welke punten en waarom klagster van mening is dat de Advertentie misleidende reclame bevat.

#### **a) Ten onrechte wordt gesuggereerd dat er een rechterlijk oordeel is geveld**

37. Ten eerste stelt de Advertentie tot vier maal toe dat het High Court te London tot een oordeel is gekomen in de procedure tussen Trafigura en de Ivoriaanse slachtoffers:

(1) *'Scheepsafval van de Probo Koala kon geen dodelijk of ander letsel veroorzaken – zo bevestigt High Court in Londen'* (kop)

(2) *'zowel de rechter als de advocaten van de eisers hebben ingestemd met het standpunt van Trafigura dat het scheepsafval geen dodelijk of ernstig letsel heeft kunnen veroorzaken. (3) Zij verklaarden eenduidig dat het afval hoogstens een aantal kortstondige, griepachtige symptomen en benauwdheid kon veroorzaken.'* (tweede alinea, onderstreping Greenpeace)

(4) *'Na alle onjuiste berichtgeving terzake is Trafigura dan ook verbeugd dat de rechter dit standpunt [dat ernstige aantasting van de gezondheid niet veroorzaakt kon worden door het afval van de Probo Koala; Greenpeace] heeft bevestigd'.* (vierde alinea)

38. Trafigura probeert hiermee ten onrechte, en welbewust, de consument op het verkeerde been te zetten door de onjuiste indruk te wekken dat er een vonnis is geweest of het High Court of een rechter van het High Court in ieder geval op enige wijze tot een rechterlijk oordeel is gekomen.
39. Dat is niet het geval. Een individuele rechter van het High Court heeft slechts een schikking tussen partijen bekrachtigd en daarbij op persoonlijke titel commentaar gegeven. De High Court, noch deze rechter in persoon, heeft een rechterlijk oordeel gegeven over de vraag of het afval al dan niet dodelijk letsel kon veroorzaken.
40. De gang van zaken is te vergelijken met het laten opmaken van een proces-verbaal van een schikking zoals dat in Nederland ook wel gebeurt. De rechter velst geen inhoudelijk oordeel: noch over de schikking, noch over het geschil dat eraan ten grondslag ligt. De mogelijkheid van het formaliseren van de schikking is nu juist bedoeld om de procedure te beëindigen zonder dat de rechter zich erover hoeft te buigen. Een zaak wordt immers geschikt zodat er juist *geen* rechterlijk oordeel wordt geveld. De rechter bekrachtigt op verzoek van partijen, en zonder eigen toetsing, standaard een tussen die partijen bereikte schikking. Schikken verdient altijd de voorkeur boven procederen, zo doceren ook bijvoorbeeld de Nederlandse gedragsregels voor advocaten. Schikking scheelt tijd en geld, niet alleen voor cliënten, maar ook voor de rechterlijke macht. Het ligt dan in de lijn der verwachting dat de rechter bij gelegenheid van bekrachtiging van de schikking enige goedkeurende opmerkingen maakt.
41. Zie in dit verband ook de als **bijlage 24** bijgevoegde verklaring (met cv, **bijlage 25**) van advocaat (solicitor) Mark Stephens, partner bij het in Londen gevestigde advocatenkantoor Finers, Stephens, Innocent. Stephens is één van de meest vooraanstaande Britse media-advocaten. Stephens bevestigt dat de opmerkingen van rechter MacDuff geen enkele juridische status hebben:

*“On 23 September 2009 ... there was an exchange between Counsel in the course of which, Mr. Justice MacDuff made comments on press he had seen regarding the case... Mr. Justice MacDuff made these comments in a procedural hearing, without ... any legal argument, and without making a binding legal finding on the merits of the case. The Judge’s comments rise to no more than an impression provoked by a passing comment and it would be wholly wrong to characterise this exchange as a judgment under English law (nor is it in any way binding or a finding or indeed a “confirmation”).”*

42. Ook zijn collega-barrister Samuel Townend, werkzaam bij Keating Chambers in Londen, bevestigt dat goedkeurende opmerkingen van een rechter tijdens een zitting waarin een schikking wordt geformaliseerd *“have no legal effect and are certainly not a legal judgment”*. De opmerkingen moeten beschouwd worden als *“personal view”* en een *“pat on the back’ for saving Court time and money’* (**bijlage 26**, verklaring van Townend d.d. 7 december 2009).
43. Door in de Advertentie te suggereren dat het *“High Court“* tot een rechterlijk oordeel is gekomen misleidt Trafigura het publiek. Dat wordt bevestigd door Stephens: *“Consequently, the use of Mr Justice MacDuff’s comments in the Trafigura advertisement of 30 September 2009 entitled “Waste from Probo Koala could not cause lethal or other injuries – the London High Court confirms” is clearly misleading, as it incorrectly states that the comments made by Mr. Justice MacDuff somehow amount to an official endorsement by the London High Court of Trafigura’s position.”* (bijlage 24, p. 1, laatste alinea)

**b) Ten onrechte wordt gesuggereerd dat rechter MacDuff heeft gezegd dat het afval geen dodelijk of ander letsel heeft kunnen veroorzaken**

44. Ook voor zover Trafigura in de Advertentie slechts zou hebben gezegd dat rechter MacDuff heeft aangegeven dat hij persoonlijk van mening is dat het afval van de Probo Koala geen dodelijk of ander letsel heeft kunnen veroorzaken, is sprake van misleiding. Rechter MacDuff zegt in het in de Advertentie weergegeven citaat:

*‘Op basis van de (proces-) stukken weet ik dat de deskundigen zeer duidelijk zijn geweest over het feit dat het afval het soort symptomen en ziektes die er in diverse media aan worden toegeschreven niet heeft kunnen veroorzaken. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik op basis van de processtukken de Gezamenlijke Verklaring 100 procent waarheidsgetrouw acht’.*

MacDuff zegt dus dat hij zeker weet dat de *deskundigen* zeer duidelijk zijn geweest dat het afval het soort *symptomen en ziektes* die aan het afval werden toegeschreven niet heeft kunnen veroorzaken. Gevolgd door zijn mening dat hij de Gezamenlijke Verklaring 100% waarheidsgetrouw acht. Dat is bepaald iets anders dan het in de Advertentie gestelde, dat de *rechter* heeft bevestigd dat het afval geen *dodelijk of ander letsel* heeft kunnen veroorzaken. Ten

eerste omdat MacDuff slechts stelt dat *de aangehaalde deskundigen* een bepaald oordeel hebben. Ten tweede omdat MacDuff niet zegt dat de deskundigen stellen dat het afval geen dodelijk of ander letsel kon veroorzaken, zoals ten onrechte in de kop van de Advertentie staat, maar slechts dat de deskundigen duidelijk zijn geweest dat het afval het soort symptomen en ziektes die aan het afval werden toegeschreven niet heeft kunnen veroorzaken. Geen van de deskundigen heeft bij weten van Greenpeace vastgesteld dat het afval geen enkel letsel heeft kunnen veroorzaken. Ten derde omdat in de Engelse civiele procedure de vraag helemaal niet voorlag of het afval dodelijk letsel heeft veroorzaakt. De slachtoffers die door Leigh Day werden bijgestaan claimden slechts schade voor minder ernstige klachten.

### c) De Advertentie spreekt ten onrechte over het dumpen van *scheepsafval*

45. Trafigura misleidt de consument verder door in de Advertentie het gevaarlijke afval van de Probo Koala consequent aan te duiden als ‘*scheepsafval*’. Daarmee tracht Trafigura wederom de ware aard van het afval te verhullen, zoals zij in ieder geval ook deed bij het aanbieden van het afval in La Skhirra (Tunesië), Amsterdam, Abidjan (Ivoorkust) en waarschijnlijk in Lagos. Het afval van de *Probo Koala* is geen ‘scheeps’afval. Het woord scheepsafval impliceert dat het gaat om afval dat ontstaat bij normale exploitatie van een schip, zoals bij het schoonmaken van de tanks van een schip. Het gaat hier echter niet om het normale scheepsafval van de Probo Koala, maar om afval dat is ontstaan bij een omstreden chemisch bewerkingsproces dat eerst op land werd uitgevoerd. Nadat daarbij in Tunesië ongelukken gebeurden lukte het Trafigura niet een andere landlocatie te vinden, waarop zij werd gedwongen het zelf op volle zee, aan boord van een schip uit te voeren. Trafigura wist, en had daarover ook een intern memo rondgestuurd, dat bij dit chemisch proces gevaarlijk afval zou ontstaan (zie bijlage 2).
46. Het Nederlands Forensisch Instituut heeft samples onderzocht die zijn genomen van de afvalstof in de sloptanks van de Probo Koala. Het NFI concludeert in haar deskundigenrapport van 29 januari 2007<sup>5</sup> dat het Probo Koala afval was "*verontreinigd met zeer specifieke componenten waaronder fenolen, disulfiden en mercaptanen.*" (p. 19 NFI rapport, bijlage 12). Het COD gehalte van (het waterdeel van) het afval bedroeg volgens het NFI 720.000 mg/l. Dat is dus een nog hogere vervuilingsgraad dan eerder door APS geconstateerd (zie par. 17). Het NFI classificeert het afval zodanig dat het op grond van de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (259/93) niet mag worden uitgevoerd naar een Afrikaanse staat verbiedt, zoals Trafigura in 2005 zelf al had geconcludeerd (zie par. 10).

---

<sup>5</sup> Het gehele NFI rapport is gepubliceerd op [http://www.greenpeaceweb.org/trafigura/NFI\\_deskundigenrapport.pdf](http://www.greenpeaceweb.org/trafigura/NFI_deskundigenrapport.pdf)

47. Dat Trafigura het afval bewust voordoet als gewoon scheepsafval, terwijl zij weet dat het dat niet is, wordt bevestigd door de instructie aan de Probo Koala wanneer de haven van La Skhirra wordt aangedaan: ‘KINDLY DO NOT, REPEAT DO NOT DISCLOSE THE PRESENCE OF THE MATERIAL TO ANYONE AT LASKHIRA AND MERELY DECLARE IT AS TANK WASHINGS’ (bijlage 6). Trafigura blijft onverbetterlijk en misleidt na instanties in Nederland, Nigeria, Ivoorkust en Tunesië, nu ook de Nederlandse consument door het afval in de Advertentie wederom voor te doen als standaard *scheepsafval*.

**d) Ten onrechte wordt gesuggereerd dat Trafigura nu geheel is vrijgepleit van ieder niet integer handelen in de Probo Koala affaire en dat Trafigura het slachtoffer is geworden van een ‘trial by media’**

48. In de Advertentie doet Trafigura het voorkomen alsof zij het slachtoffer is geworden van een ‘trial by media’ en dat zij door het ‘oordeel’ van het Londense High Court nu gezuiverd is van alle blaam. Dit valt onder meer in de volgende passage te lezen: *”Trafigura betreurt dat de berichtgeving over de zaak te vaak is ontaard in een ‘trial by media’ en heeft de media hier voortdurend op gewezen. De onderneming heeft van meet af aan verklaard dat ernstige aantasting van de gezondheid niet veroorzaakt kon worden door het afval van de Probo Koala. Na alle onjuiste berichtgeving terzake is Trafigura dan ook verheugd dat de rechter dit standpunt heeft bevestigd.”*

49. Trafigura doet het ten onrechte voorkomen alsof zij nu van alle blaam is gezuiverd. Er kunnen immers onverminderd grote vraagtekens gezet worden bij de integriteit van Trafigura’s handelen rondom de Probo Koala affaire. Hierna volgen enkele concrete voorbeelden van niet integer handelen door Trafigura.

Overtreding EU regelgeving door export afval

I. Trafigura wist dat zij een experimentele chemische bewerking uitvoerde waar gevaarlijk chemisch afval uit voortkwam (bijlage 2, intern memo Trafigura). Zij wist ook dat ze dit afval niet mocht vervoeren over de EU grenzen (idem). Toch verscheepte Trafigura het afval van Amsterdam naar Afrika nadat het Amsterdamse verwerkingsbedrijf achter de andere aard van het afval kwam en haar verwerkingsprijs zeer sterk verhoogde. Over de in par. 16 t/m 19 omschreven gebeurtenissen in Amsterdam en het uitvoeren van het afval naar Afrika loopt in Nederland momenteel een strafzaak tegen onder meer Trafigura.

Verwerking afval in Afrika risicovol

II. Trafigura wist dat er “not many facilities in the market” waren die dit afval konden verwerken. Hoewel het afval in Europa correct kon worden verwerkt, koos Trafigura ervoor dit te doen in Afrika om winstredenen (zie ook par. 50-55).



Trafigura wist dat afval verwerkingsprijs Tommy te laag was voor zorgvuldige verwerking

- III. Trafigura wist ook, zeker na het voorval in Amsterdam, dat de verwerking van het afval slechts verantwoord kon tegen hoge tarieven. APS in Amsterdam vroeg 1.000 (duizend) Euro per m<sup>3</sup> en vermeldde daarbij dat verwerking alleen kon in de haven van Rotterdam (wederom een bevestiging dat er maar weinig faciliteiten hiervoor bestaan). Dat wijst erop dat Trafigura op zijn minst argwaan zou moeten hebben gehad bij het aanbod van het net opgerichte Ivoriaanse bedrijfje Compagnie Tommy om hetzelfde afval van de *Probo Koala* voor 35 US dollar per m<sup>3</sup> (ongeveer 20 Euro) in Abidjan, Ivoorkust, te ‘verwerken’.

Trafigura laat valse factuur opmaken door Tommy om Nederlandse autoriteiten te misleiden

- IV. Dat Trafigura wel degelijk wist dat er iets niet klopte, volgt ook uit de interne e-mailcorrespondentie van Trafigura na afloop van de dumping. Na het vertrek van de *Probo Koala* uit Amsterdam ontstaat een schandaal in Nederland. In dat kader neemt de heer De Boer van de Nederlandse waterpolitie onder meer op 24 augustus 2006 contact op met Trafigura, om na te gaan of het afval wel correct is verwerkt. Naem Ahmed van Trafigura vertelt De Boer dat het afval in Abidjan is gelost als “Chemical Waste”, zo blijkt uit interne e-mails van Trafigura (**bijlage 27**; e-mail correspondentie d.d. 24 augustus 2006). Daarop vraagt de Nederlandse politie om documentatie die bevestigt dat het inderdaad is gelost als “chemical waste slops”, met een kopie van de factuur. Naem Ahmed vraagt zijn collega Jorge Marrero hier vervolgens om. Daarbij vermeldt hij “*Bear in mind that it would have cost us approx \$ 250k to discharge 200 cbms in Amsterdam....*” (bijlage 27).

Daarop instrueert Marrero op 25 augustus 2006 Kablan, van de lokale Trafigura dochteronderneming Puma, hoe de factuur precies moet luiden (**bijlage 28**). Ahmed vraagt om een factuur met een kostprijs van 500 US \$ voor het chemische afval en 50 US \$ voor het andere afval per m<sup>3</sup>. Dat terwijl Tommy op haar offerte van 18 augustus (bijlage 14) al een prijs had genoemd van respectievelijk 35 US \$ voor het chemische afval en 30 US \$ voor het overige afval. Greenpeace gaat er vanuit dat Trafigura Tommy die prijzen ook heeft betaald. Ahmed noemt nog expliciet “*Please make both WAIBS and Compagnie Tommy aware that they may be contacted by European customs to check on the removal of the slops and the cost of removal as per above*”. Kennelijk dient men erop te worden gewezen dat de informatie uit deze factuur moet worden doorgegeven en niet de daadwerkelijke kosten en de daadwerkelijke omschrijving waaronder het afval is aangeboden.

Er moest dus een factuur opgesteld worden die een kostprijs (\$500 per m<sup>3</sup>) weergaf die meer in lijn was met de door het Amsterdamse APS in tweede instantie genoemde prijs,

in plaats van de prijs die Compagnie Tommy daadwerkelijk rekende (\$35 per m<sup>3</sup>). Trafigura wist naar alle waarschijnlijkheid dat de lage prijs die zij had betaald in Abidjan door de buitenwereld opgevat zou worden als bewijs van wetenschap dat het afval niet netjes verwerkt zou worden. De interne correspondentie lijkt te bevestigen dat Trafigura geprobeerd heeft dit te verdoezelen door het opstellen van een valse factuur.

Bewust risico genomen op schade aan mens en milieu door te liegen over ware aard afval

- V. Hiervoor (par. 14) is toegelicht dat Trafigura de ware aard van het afval kennelijk heeft verzwegen in La Skhirra (Tunesië), waar de instructie onomwonden luidde ‘KINDLY DO NOT, REPEAT DO NOT DISCLOSE THE PRESENCE OF THE MATERIAL TO ANYONE AT LASKHIRA AND MERELY DECLARE IT AS TANK WASHINGS’. Hetzelfde gebeurde in Amsterdam en waarschijnlijk in Lagos, Nigeria. Dit kennelijk in een poging van het afval af te komen, zonder zich daarbij te bekommeren over de gevolgen van het lozen van gevaarlijk afval zonder dat de verwerker weet van het gevaar. Daarbij willens en wetens het risico te nemen op ernstige gevolgen voor mens en milieu, zeker in de derde wereld landen waar het afval werd aangeboden.

Onvolledig informeren Tunesische overheid na voorval La Skhirra

- VI. Na het ongeluk in La Skhirra besluit Trafigura in haar rapportage aan de overheid de passage te schrappen waarin een (mogelijke) verklaring wordt gegeven voor de vrijgekomen schadelijke gassen waardoor mensen onwel zijn geworden (zie hiervoor, par. 12). Kennelijk in een poging informatie die tot aansprakelijkheid van Trafigura kan leiden achter te houden.

Trafigura bespreekt misleiding autoriteiten in Lagos, Nigeria

- VII. Na een gestaakte poging het afval kwijt te raken in Lagos (Nigeria) concludeerde Trafigura dat Lagos niet de juiste faciliteiten had voor het verwerken van het afval. Toch overwoog Trafigura het afval van de Probo Koala daarop buiten Nigeriaanse wateren, of in Togo, over te laden op een ander schip om het onder een andere naam weer ter verwerking aan te bieden in Lagos (zie par. 17, 18). Dit vindt uiteindelijk geen doorgang.

Beschuldiging van omkoping van slachtoffers door Trafigura

- VIII. Trafigura is er door verschillende Ivoriaanse burgers, die als slachtoffer betrokken waren in de Engelse schadevergoedingsprocedure, van beschuldigd pogingen te hebben ondernomen hen om te kopen in ruil voor een voor Trafigura gunstige getuigenis. Dat blijkt uit verschillende getuigenverklaringen van maart 2009, die deels worden overgelegd als **bijlage 29**. Als gevolg daarvan werd Trafigura en haar adviseurs op 23 maart 2009 door de High Court een verbod opgelegd om te communiceren met enige eiser (**bijlage 30**). Trafigura's advocaten McFarlanes ontkennen overigens ooit enige financiële

vergoeding te hebben aangeboden of gegeven aan enige eiser in de Britse schadeprocedure en stellen te allen tijde correct en rechtmatig te hebben gehandeld. Als deel van de in Engeland bereikte schikking werden ook deze beschuldigingen van omkoping in der minne geregeld.

Trafigura wilde deel giftig afval mengen met benzine

- IX. Trafigura wilde in Amsterdam de helft van het afval lossen. Zij overwoog de resterende helft van het giftige afval te mengen met benzine, zo blijkt uit interne documenten van Trafigura (**bijlage 31**, sub 3 b en **bijlage 32**, sub 19, regels 9 en 10), kennelijk om het vervolgens als brandstof te verkopen, vermoedelijk voor de Afrikaanse markt. Wederom zonder zich te bekommeren over de consequenties voor het milieu.

Trafigura directeur erkent verantwoordelijkheid tijdens verhoor

- X. Dat Trafigura ten onrechte geen enkele verantwoordelijkheid neemt en zij ten onrechte doet alsof haar niets te verwijten valt wordt geïllustreerd door de uitlating van Trafigura-directeur Dauphin tijdens zijn verhoor bij de Ivoriaanse autoriteiten van 28 september 2006. Hem wordt gevraagd: “*Tenslotte, wie is verantwoordelijk voor dit drama in Ivoorkust?*”. Daarop antwoordt Dauphin: “*Het is de onderneming Trafigura en in bepaalde mate de heer Marrero die geheel verantwoordelijk is voor deze daden*” [vertaald uit het Frans] (**bijlage 33**, laatste alinea).

Het bovenstaande illustreert dat Trafigura het publiek misleidt door in de Advertentie te suggereren dat zij een onschuldig slachtoffer is van een ‘trial by media’, en het voor te doen alsof zij inmiddels door een rechterlijke uitspraak in Engeland is vrijgepleit.

**e) De Advertentie stelt ten onrechte dat Trafigura naar een goede invulling streeft van haar economische en maatschappelijke betrokkenheid in de West-Afrikaanse regio**

50. De Advertentie vermeldt: *‘Trafigura [betreurt] de overlast en beroering die het voorval met de Probo Koala teweeg hebben gebracht bij de lokale bevolking. Trafigura streeft altijd naar een goede invulling van haar economische en maatschappelijke betrokkenheid bij de West-Afrikaanse regio’*. De hiervoor geschetste handelswijze van Trafigura in West (maar ook Noord) Afrika illustreert dat Trafigura niet bepaald het toonbeeld is van maatschappelijke betrokkenheid bij de West-Afrikaanse regio. Dat geldt bijvoorbeeld voor de manier waarop Trafigura in Tunesië en Nigeria het afval probeerde te lossen (zie o.a. hiervoor, par. 49, sub V, VI en VII), haar handelswijze in Ivoorkust (zie o.a. par. 49, sub III en IV) en de (door Trafigura weersproken) beschuldigingen van omkoping van Ivoriaanse slachtoffers (par. 49, sub VIII).

51. Trafigura heeft bovendien een vergoeding betaald aan de Ivoriaanse regering om een civiele en strafrechtelijke rechtsgang – en daarmee transparantie voor de bevolking van Abidjan – te vermijden. Trafigura heeft bovendien nagelaten slachtofferorganisaties te raadplegen over de manier waarop deze vergoeding zou worden aangewend en niet geverifieerd of het geld wel daadwerkelijk bij de slachtoffers terecht is gekomen (bijlage 17, § 64). Bovendien heeft Trafigura de schuld rondom de Probo Koala affaire in Ivoorkust altijd geheel afgeschoven op het kleine Ivoriaanse Compagnie Tommy, wier eigenaar nu een gevangenisstraf van 20 jaar uitzit in Ivoorkust. Zonder af te doen aan de rol van Tommy, blijkt uit de feiten dat ook Trafigura haar verantwoordelijkheid dient te erkennen.

Trafigura verschuilt zich ten onrechte achter Compagnie Tommy

52. Trafigura had als wereldspeler met een miljardenomzet de nodige due diligence moeten uitvoeren. Zij had zich ten eerste aan de internationale en Europese wetgeving over export van gevaarlijk afval te houden, dan was het afval nooit in Afrika geëindigd. Los daarvan had zij, toen het afval eenmaal in Ivoorkust was, ook de verantwoordelijkheid zich ervan te vergewissen dat Tommy over de juiste kennis en faciliteiten beschikte en de verwerking ook plaats zou vinden in faciliteiten met de juiste uitrusting, zeker nu Trafigura wist dat die faciliteiten zeer zeldzaam waren. Dat geldt met name in een straatarm land als Ivoorkust, waar de financiële, juridische, technische en institutionele infrastructuur ontbreekt om afvaltransporten te monitoren, illegale importen te voorkomen, laat staan giftig afval veilig te verwerken, zo wordt ook in het VN rapport bevestigd (bijlage 17, par. 75).
53. Trafigura beroept zich erop dat Tommy over de juiste vergunning beschikte. Dat is onjuist. Hier speelt wederom het punt dat Trafigura het afval blijft voordoen als gewoon scheepsafval. Tommy had op 12 juli 2006 wel een vergunning verkregen, maar die betrof slechts het leeghalen, onderhouden en bunkeren van schepen. Die activiteiten staan ook vermeld op het briefpapier van Tommy (bijlage 28): ‘*spécialiste dans le vidange, l’entretien en le soutage de navires*’. Kortom, Tommy had een vergunning en zegt op haar eigen briefpapier dat zij actief was in het verwerken van normaal scheepsafval. Tommy had geen vergunning voor het verwerken van het gevaarlijke chemische afval dat Trafigura aan Tommy toevertrouwde en heeft Trafigura ook nooit voorgehouden dat zij wel over een dergelijke vergunning beschikte.
54. Het enkele feit dat Tommy een vergunning had, zelfs als die wel zag op het verwerken van het gevaarlijke afval dat Trafigura aanbood, betekent in een land als Ivoorkust bovendien niet dat Trafigura er daarmee op mocht vertrouwen dat alles dan wel goed zou komen (bijlage 17, par 75) Tommy had Trafigura er ook op gewezen dat zij het afval zou dumpen op Akouedo (bijlage 28). Dat is een bekende vuilstortplaats ten oosten van Abidjan. Het is bepaald geen locatie waarvan Trafigura kon vermoeden dat die zou beschikken over de juiste faciliteiten

om het gevaarlijke afval te verwerken. De enkele verklaring van Tommy zelf dat die locatie ‘*properly prepared*’ was ‘*to receive any type of chemical product*’ maakt dat niet anders. Het was aan Trafigura daarover zekerheid te krijgen. Dat deze geruststellende woorden van Tommy stonden in een met de hand geschreven offerte (bijlage 28) had bij Trafigura ook de nodige vraagtekens moeten oproepen, zeker nu de prijs voor verwerking die Tommy vroeg te laag was en het niet bepaald voor de hand ligt dat er in Abidjan faciliteiten bestaan waar ieder type chemisch afval verwerkt zou kunnen worden. Er bestaat wereldwijd waarschijnlijk geen enkele installatie die ieder mogelijk type chemisch afval kan verwerken.

55. Het recente VN rapport in de Probo Koala kwestie bevestigt dat Trafigura verplichtingen die op haar rusten in het kader van due diligence (zorgvuldigheidseisen ten aanzien van het voorkomen van negatieve effecten op de mensenrechten) niet is nagekomen in Ivoorkust (bijlage 8, § 68-84). Trafigura had zich er op zijn minst van moeten vergewissen dat Compagnie Tommy ook daadwerkelijk in staat was het afval op een verantwoorde manier te verwerken (bijlage 8, § 81). Niet voor niets erkent Trafigura-directeur Dauphin tijdens zijn verhoor in Ivoorkust dat de verantwoordelijkheid van het drama geheel ligt bij Trafigura (zie par. 49, sub X).

**f) De Advertentie suggereert ten onrechte dat 20 onafhankelijke deskundigen hebben geconcludeerd dat het afval van de Probo Koala geen dodelijk of ander letsel heeft kunnen veroorzaken;**

56. De Advertentie verwijst naar een “onderzoek” (derde alinea) van de gevolgen van de dumping door 20 onafhankelijke deskundigen. De 20 deskundigen waar Trafigura aan refereert, zijn deskundigen die bij weten van Greenpeace elk individueel onderzoek hebben gedaan. Voor zover Greenpeace bekend is bestaat er geen gezamenlijk(e) onderzoek, conclusie of visie van deze experts. Laat staan dat deze experts gezamenlijk zouden hebben geconcludeerd dat het scheepsafval van de Probo Koala geen dodelijk of ernstig letsel heeft kunnen veroorzaken (hiervoor toegelicht, par. 44)., zoals ten onrechte lijkt te volgen uit de tweede en derde alinea van de Advertentie.
57. De deskundigen zijn bovendien voor de helft benoemd door Trafigura zelf, en voor de helft door Leigh Day. Dit soort constructies wordt juist opgezet wanneer partijen ervan uitgaan dat de door de andere partij benoemde deskundigen onvoldoende onafhankelijk zijn. Van 20 *onafhankelijke* deskundigen is dan ook geen sprake. Het betreft 10 partij-deskundigen van Trafigura en 10 partij-deskundigen van Leigh Day. Evenmin hebben deze 20 deskundigen geoordeeld dat het afval van de Probo Koala geen dodelijk of ernstig letsel heeft kunnen veroorzaken (zie ook par. 44). Wederom poogt Trafigura de consument op het verkeerde

been te zetten in een poging de door haar bereikte schikking met Leigh Day als de waarheid te verkopen.

### **Misleiding in de zin van artikel 8 NRC**

58. Op grond van artikel 8.2 NRC is een reclame misleidend, wanneer die ‘gepaard gaat met onjuiste informatie en de gemiddelde consument ertoe brengt of kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen’. De Advertentie bevat meerdere feitelijke onjuistheden. Trafigura beoogt met die onjuistheden naar de mening van Greenpeace sympathie te creëren bij de (zakelijke) consument, en daarmee diens beslissingen over (de aankoop van) producten van Trafigura te beïnvloeden. De (zakelijke) consument kan naar aanleiding van de Advertentie besluiten producten of diensten van Trafigura af te nemen, terwijl hij dat eerder niet zou doen, aangezien hij, kort gezegd, – ten onrechte – denkt dat de rechter heeft geoordeeld dat Trafigura niet verantwoordelijk is voor enig letsel van de slachtoffers in Ivoorkust en Trafigura geheel is vrijgepleit in de *Probo Koala* affaire. Daarmee is de Advertentie misleidend in de zin van artikel 8 NRC.
59. Eerder al oordeelde de Verenigde Naties dat Trafigura terughoudend moet zijn in haar benadering van de media (bijlage 17, § 84):

*‘...the Special Rapporteur is greatly concerned by reports that the company has filed or threatened to file lawsuits against various civil society and media institutions that have reported on the Probo Koala incident in a critical manner. Such lawsuits may have the effect of stifling independent reporting and public criticism. In this regard, the Special Rapporteur considers that Trafigura, as a public figure in this case, should show restraint’*

### **Verzoek**

60. Gezien het voorgaande verzoekt Greenpeace de Reclame Code Commissie te oordelen dat de Advertentie die op 30 september 2009 door Trafigura in diverse Nederlandse dagbladen is geplaatst, misleidend is in de zin van artikel 8 NRC. Greenpeace verzoekt de Reclame Code Commissie voorts een openbare aanbeveling te doen waarin dit oordeel kenbaar wordt gemaakt, en haar oordeel te publiceren.

Hoogachtend,

Jens van den Brink  
*advocaat*